

ПРОПОЗИЦІЇ

Адміністрації Державної прикордонної служби України
щодо проекту Закону України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань мобілізації, військового обліку та проходження військової служби»

народний депутат України Олексій ГОНЧАРЕНКО
реєстраційний номер 10378-1 від 28.12.2023
до першого читання

1. Потребує доопрацювання.

2. Законопроект є альтернативним проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань мобілізації, військового обліку та проходження військової служби» (реєстр. № 10378 від 25.12.2023) (далі – законопроект № 10378).

1) Щодо змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (пункт 2 розділу I законопроекту).

У законопроекті пропонується пункт 8 статті 10-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» доповнити новим абзацом, яким передбачено, що військовослужбовці військової служби за контрактом, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а також якщо дитина потребує домашнього догляду тривалістю, визначеною в медичному висновку, але не більше як до досягнення нею шестирічного віку, залишаються на військовій службі у розпорядженні відповідного військового формування (посадової особи, яка має право на призначення на посади) у порядку, визначеному положеннями про проходження громадянами України військової служби, а після їх закінчення – призначаються на попередні або на інші, не нижчі ніж попередні, посади.

На нашу думку, у зазначених випадках було б доцільно у разі відсутності рівної посади надати можливість за згодою військовослужбовця призначати його на нижчу посаду в цьому органі, а не шукати йому рівну посаду в іншому органі.

З огляду на зазначене пропонуємо в абзаці шостому пункту 2 розділу I законопроекту слова «призначаються на попередні або на інші, не нижчі ніж попередні, посади» замінити словами «призначаються на попередні або інші рівні чи за їх згодою на нижчі посади».

Змінами до пункту 18 статті 10-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» пропонується встановити, що під час дії воєнного стану щорічна основна відпустка протягом календарного року може надаватися частинами не менше 15 календарних днів,

UB
Адміністрація Держприкордонслужби
№10/1706/24-Вн від 10.01.2024
КЕП: Дейнеко С. В. 10.01.2024 17:37
123B2A2A7363D1F4040000001D310000FAA90100
Сертифікат дійсний з 07.06.2023 00:00 до 06.06.2025 23:59

за умови одночасної відсутності не більше 30 відсотків загальної чисельності військовослужбовців певної категорії відповідного підрозділу.

Враховуючи, що тривалість такої відпустки становить не більше 30 календарних днів, запропонована правка «може надаватися частинами не менше 15 календарних днів» обмежить поділ відпустки лише на дві рівні частини. Крім того, для уникнення розбіжностей у тлумаченні щодо використання відпустки в поточному році з переходом на наступний рік потребує чіткого визначення, коли така відпустка має бути використана.

У зв'язку з цим пропонуємо абзац сьомий пункту 2 розділу I законопроекту замінити двома абзацами такого змісту:

«абзац другий пункту 18 викласти в такій редакції:

"Щорічна основна відпустка, зазначена в абзаці першому цього пункту, використовується протягом календарного року та може надаватися частинами не більше 15 календарних днів, за умови одночасної відсутності не більше 30 відсотків загальної чисельності військовослужбовців певної категорії відповідного підрозділу"».

У законопроекті пропонується статтю 10-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» доповнити пунктом 23 такого змісту:

«23. Військовослужбовцям після їх звільнення з полону надається додаткова відпустка із збереженням грошового забезпечення тривалістю 90 календарних днів без поділу на частини (крім військовослужбовців, які висловили бажання звільнитися з військової служби після звільнення з полону та проти них не порушено кримінальне провадження)».

Вказаний пункт потребує уточнення в частині, коли звільненому з полону військовослужбовцю має бути надана така відпустка, оскільки, виходячи із змісту статті, військовослужбовець, звільнений з полону рік назад, також може претендувати на таку відпустку.

Враховуючи зазначене, пропонуємо доповнити пункт 2 розділу I законопроекту після абзацу дев'ятого новим абзацом такого змісту:

«Така відпустка надається у місячний строк після звільнення з полону або після завершення лікування в закладах охорони здоров'я, куди був направлений військовослужбовець після звільнення з полону».

Підстави виплати одноразової грошової допомоги, передбачені статтею 15 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», доцільно привести у відповідність до запропонованої цим законопроектом редакції статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (зокрема передбачити нові запроваджені підстави для звільнення з військової служби «у зв'язку із звільненням з полону», «у зв'язку з закінченням строку служби», «у зв'язку з обранням народним депутатом» тощо).

2) Щодо змін до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (пункт 6 розділу I законопроекту).

У законопроекті пропонується статтю 6 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» викласти в новій редакції, відповідно до якої:

виконання військово-транспортного обов'язку під час мобілізації здійснюється згідно з Мобілізаційним планом України шляхом безоплатного залучення транспортних засобів підприємств, установ та організацій усіх форм власності, а також суб'єктів господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності та фізичних осіб, зареєстрованих в установленому законом порядку як фізичні особи-підприємці для забезпечення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань на умовах їх повернення власникам після оголошення демобілізації;

з моменту оголошення загальної мобілізації транспортні засоби, які призначені для доукомплектування Збройних Сил України та інших військових формувань в особливий період та перебувають на військовому обліку у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки забороняється відправляти в інші регіони або за межі території України, передавати права власності на них юридичним особам або громадянам, в довгострокову оренду (лізинг), надавати їх як предмет застави для виконання зобов'язань за договорами про надання кредиту та гарантії перед банківською установою, а також вчиняти інші дії, що унеможливають передачу таких транспортних засобів військовим формуванням.

З метою забезпечення можливості здійснювати доукомплектування транспортними засобами Збройні Сили України, інші військові формування в разі проведення заходів мобілізації тривалий час, оскільки Мобілізаційний план України має конкретні розрахунки на певний період, а такі заходи мають проводитись також поза завершенням розрахунків зазначеного плану, пропонуємо абзац шостий підпункту 2 пункту 6 розділу I законопроекту викласти в такій редакції:

«3. Виконання військово-транспортного обов'язку під час мобілізації, якщо не введений правовий режим воєнного чи надзвичайного стану, здійснюється згідно з Мобілізаційним планом України шляхом безоплатного залучення транспортних засобів підприємств, установ та організацій усіх форм власності, а також суб'єктів господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності та фізичних осіб, зареєстрованих в установленому законом порядку як фізичні особи-підприємці для забезпечення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань на умовах їх повернення власникам після оголошення демобілізації».

Крім того, заборона відправляти транспортні засоби, які надходять для доукомплектування Збройних Сил України та інших військових формувань в особливий період в інші регіони нашої держави з метою відсічі збройній агресії

та оборони на всій території України негативно впливатиме на стан боєздатності тих підрозділів, які залучені до виконання бойових завдань.

У зв'язку з цим пропонуємо в абзаці п'ятнадцятому підпункту 2 пункту 6 розділу I законопроекту слова «в інші регіони» виключити.

Змінами до статті 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» передбачено, що інші військовозобов'язані протягом 60 днів з дати початку проведення мобілізації або протягом 20 днів з дати її продовження, зобов'язані уточнити свої облікові дані через центр надання адміністративних послуг або особисто у територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки за місцем свого перебування або знаходження.

Таку ж норму пропонується включити до частини десятої статті 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

На наш погляд, вказана норма потребує уточнення, оскільки в Україні кожен три місяці продовжується мобілізація, а відповідно до її змісту кожен військовозобов'язаний працівник військової частини повинен кожен три місяці протягом 20 днів уточнити дані, в тому числі особисто, у територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки, що може призвести до систематичного відриву працівників від виконання своїх обов'язків.

У новій редакції статті 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», запропонованої в законопроекті, залишається чинна норма про те, що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язані, визнані в установленому порядку особами з інвалідністю, на відміну від змін до цієї статті, запропонованих у законопроекті № 10378, що пропонує обмежити зазначену категорію особами з інвалідністю I чи II групи.

Вказана редакція обмежить мобілізаційний людський ресурс, який може бути використано на військових посадах відповідно до показників стану здоров'я осіб з інвалідністю і рекомендацій, встановлених за результатами медико-соціальної експертизи.

Це також стосується і запропонованих у законопроекті змін до статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», якими передбачено звільнення з військової служби «за наявності інвалідності (якщо військовослужбовці не висловили бажання продовжувати військову службу)», на відміну від змін до цієї статті, запропонованих у законопроекті № 10378, що пропонує надати право на звільнення за наявності інвалідності I чи II групи.

Крім того, змінами до статті 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» пропонується встановити, що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язані з числа громадян, які проходили військову службу та були звільнені зі служби у запас у зв'язку із звільненням з полону.

З метою надання можливості відфільтрувати осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки України під час перебування або до потрапляння в полон, пропонуємо абзац тридцять п'ятий підпункту 11 пункту 6 розділу I законопроекту після слів «із звільненням з полону» доповнити словами «і стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей"».

3) Щодо змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (пункт 7 розділу I законопроекту).

З метою надання права Міністерству внутрішніх справ України затверджувати перелік посад Державної прикордонної служби України, що підлягають заміщенню особами офіцерського складу, пропонуємо в абзаці другому підпункту 5 пункту 7 розділу I законопроекту слова «Управлінням державної охорони України та розвідувальними органами України» замінити словами «Міністерством внутрішніх справ України, Управлінням державної охорони України та розвідувальними органами України».

У законопроекті передбачено прийняття осіб рядового складу, які пройшли базову військову службу, на військову службу за контрактом.

На нашу думку, необхідно надати можливість приймати на військову службу за контрактом в період проходження базової військової служби, а не після її проходження.

У зв'язку з цим пропонуємо в абзаці третьому підпункту 18 пункту 7 розділу I законопроекту слова «пройшли базову військову службу» замінити словами «проходять базову військову службу».

Змінами до статті 20 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» пропонується частину третю доповнити абзацом такого змісту:

«У разі невиконання вимог, визначених в абзацах другому – четвертому цієї частини, особи офіцерського складу, зазначені в абзаці першому цієї частини, звільняються з військової служби у зв'язку із систематичним невиконанням умов контракту військовослужбовцем».

Оскільки систематичне невиконання умов контракту передбачає накладення як мінімум двох дисциплінарних стягнень, а не вчинення одного дисциплінарного проступку, пропонуємо в абзаці дванадцятому підпункту 18 пункту 7 розділу I слова «систематичним невиконанням умов контракту військовослужбовцем» замінити словами «службовою невідповідністю».

У тексті законопроекту передбачено нову підставу для звільнення з військової служби «у зв'язку із звільненням з полону (якщо військовослужбовці не висловили бажання продовжувати військову службу та/або проти них не порушено кримінальне провадження, передбачене законами України)».

З метою надання можливості чітко визначити, про які саме кримінальні провадження йде мова, пропонуємо у змінах до статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» вищезазначену підставу для звільнення з військової служби у всіх випадках викласти в такій редакції:

«у зв'язку із звільненням з полону (якщо військовослужбовці не висловили бажання продовжувати військову службу та/або проти них не порушено кримінальне провадження проти основ національної безпеки України, передбачене законами України)».

У новій редакції статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» пропонується нова підстава для звільнення з військової служби «у зв'язку з закінченням строку служби (якщо військовослужбовці не висловили бажання продовжувати військову службу) – у разі безперервної служби під час дії воєнного стану протягом 18 місяців».

Реалізація таких змін може призвести до значного відтоку досвідчених військовослужбовців, які пройшли тривалу підготовку на нових типах озброєння (в тому числі за кордоном), а також до критичного рівня укомплектованості органів Державної прикордонної служби України, що, як наслідок, призведе до зниження їх боєздатності, оскільки у зв'язку з відсутністю вільних залишків людських мобілізаційних ресурсів, які стоять на обліку в територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, залишається невирішеним питання, ким буде замінено військовослужбовців, які вислужили визначені строки служби.

Беручи до уваги обстановку в районі проведення бойових дій, тенденції її розвитку, отриманий військовослужбовцями досвід участі у бойових діях за період проходження служби у Збройних Силах України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, та з метою недопущення послаблення обороноздатності України, посилення бойових спроможностей сил безпеки та оборони України у протистоянні збройній агресії російської федерації, вказана підстава для звільнення з військової служби потребує перегляду.

4) Щодо змін до Закону України «Про державну службу» (пункт 10 розділу I законопроекту).

У законопроекті пропонується встановити, що на державну службу не може вступити особа, яка не пройшла базову загальновійськову підготовку або військову службу.

Варто звернути увагу, що станом на 1 липня 2022 року за статистичними даними Національного агентства України з питань державної служби

(<https://nads.gov.ua/news/statystychni-dani-pro-sklad-derzhavnykh-sluzhbovtsiv-u-period-voiennoho-stanu-stanom-na-1-lypnia-2022-roku>) чисельність державних службовців-жінок становила 125476 осіб із 168140 державних службовців, що становить майже 75 відсотків фактичної чисельності державної служби.

На сьогодні більшість жінок не є військовозобов'язаними і тому можна припустити, що переважна частина жінок не проходили військову службу, а тому не зможуть вступити на державну службу. Так само не відповідатимуть встановленим вимогам і переважна чисельність жінок-державних службовців.

Крім того, вказана норма унеможливить прийняття на державну службу осіб, які за станом здоров'я є непридатними до військової служби (зокрема осіб з інвалідністю).

Голова Державної прикордонної
служби України

Сергій ДЕЙНЕКО